การศึกษาและสร้างต้นแบบงานประติมากรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ชุมชนบ้านปะโค อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย

The study and construction of sculpture prototypes derived from cultural heritage to promote cultural tourism in Pa Kho, Mueang Nong Khai District, Nong Khai.

Received:	*July*	*27, 2022*
Revised:	*August*	*30, 2022*
Accepted:	*August*	*31, 2022*

ณัฏฐพล สุวรรณกุศลส่ง (Natthapol Suwankusolsong)*
ผุสดี ดอกพรม (Phussadee Dokphrom)**

บทคัดย่อ

การศึกษาและสร้างต้นแบบงานประติมากรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ชุมชนบ้านปะโค อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ค้นหามรดกทางวัฒนธรรมที่เป็นอัตลักษณ์ของชุมชนปะโค จังหวัดหนองคาย 2. ศึกษาความต้องการต้นแบบงานประติมากรรมโดยใช้อัตลักษณ์ของชุมชนปะโค จังหวัดหนองคาย 3. ออกแบบและสร้างต้นแบบงานประติมากรรมที่เป็นอัตลักษณ์ของชุมชนปะโค จังหวัดหนองคาย เก็บข้อมูลโดยการสำรวจพื้นที่ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การประชุมกลุ่มและการสัมภาษณ์ผู้นำชุมชน เจ้าหน้าที่ของรัฐ เอกชน ปราชญ์ชาวบ้าน และชาวบ้านในชุมชน รวมทั้งการศึกษาข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง

ผลการศึกษาพบว่าชุมชนบ้านปะโคมีมรดกทางวัฒนธรรมที่เป็นอัตลักษณ์ทั้งด้านโบราณสถานโบราณวัตถุ ตำนาน ความเชื่อและแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ มีหลวงพ่อพระใหญ่ วัดอุดมสรรพผล ท่าน้ำในตำนานอุสาบารส ความเชื่อเรื่องของพญานาค และแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติวังบัวแดง ผู้วิจัยและชุมชนร่วมกันออกแบบต้นแบบงานประติมากรรม “ลานอุสาบารส” ที่โดยมีแนวคิดการบูรณาการมรดกทางวัฒนธรรมของชุมชน เพื่อสร้างเป็นลานกิจกรรมและเป็นจุดท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่เป็นอัตลักษณ์ของชุมชนได้

คำสำคัญ: อัตลักษณ์ชุมชน การส่งเสริมการท่องเที่ยว ปะโค หนองคาย

* ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ภาควิชาภาพพิมพ์ คณะจิตรกรรมประติมากรรมและภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
Assistant Professor, Department of Graphic Arts, Faculty of Painting, Sculpture and Graphic Arts, Silpakron University.
** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ภาควิชาบรรณารักษ์ศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
Assistant Professor, Department of Library Science, Faculty of Arts, Silpakron University.

Abstract

The study and construction of sculpture prototypes derived from cultural heritage to promote cultural tourism in Pa Kho, Mueang Nong Khai District, Nong Khai was a qualitative research intended to 1) explore community identity of Pa Kho community 2) study the need for a prototype of community identity sculpture 3) design and construct a prototype of the sculpture. This study was conducted through qualitative research methods including survey, knowledge sharing, focus group discussion, informal interview, and study of the related documents. The key informants in informal interview and focus group discussion consisted of representative from government agencies, private sectors, communities and local scholars.

The study revealed community identity in Pa kho was link to historic sites, architecture, legend, belief and natural attraction which are Wat Udomsappapol and the ancient budha, belief of Naga, the legend of U-sa barot and red lotus lake. The research proposed sculpture prototype of U-sa barot pier that integrates those community identities, to be used as an activity area and a community landmark.

Keywords: community identity, promoting tourism, Pa Kho, Nong Khai.

ความสำคัญและที่มาของปัญหา

การท่องเที่ยวจัดเป็นอุตสาหกรรมที่ใหญ่ที่สุดของโลก เห็นได้จากการขยายตัวของการท่องเที่ยวทั่วโลกที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วในทุกปี ซึ่งก่อให้เกิดผลทางด้านเศรษฐกิจโดยรวมเมื่อเทียบกับกลุ่มอุตสาหกรรมใหญ่ๆ หลายอุตสาหกรรม ทั้งทางด้านการว่าจ้างแรงงานหมุนเวียนในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวและตลาดแรงงานในการท่องเที่ยวมีการขยายการเติบโตจากเดิมมากขึ้นหลายเท่าตัว ซึ่งปัจจัยต่างๆ เหล่านี้แสดงให้เห็นการขยายตัวของการท่องเที่ยวที่มีการเติบโตเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว สำหรับในประเทศไทยนั้น ได้ให้ความสนใจกับการท่องเที่ยวมานานกว่า 40 ปี ส่งผลให้การพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศไทยมีความเจริญก้าวหน้าเป็นอย่างมาก ผลจากการพัฒนาการท่องเที่ยวปรากฏอย่างชัดเจนและเป็นที่ยอมรับโดยทั่วไปว่ามีความสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ เห็นได้จากผลประกอบการด้านการท่องเที่ยวส่งผลต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศเป็นอย่างมาก มีรายได้จากการท่องเที่ยวเพิ่มสูงขึ้นทุกปี ส่งผลให้เศรษฐกิจโดยรวมของประเทศสูงขึ้น ทั้งยังเป็นตัวช่วยสร้างงานและกระจายรายได้ไปยังท้องถิ่น ดังนั้นรัฐบาลพยายามผลักดันนโยบายเพื่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวของประเทศและวางกลยุทธ์เพื่อกระตุ้นการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง

มรดกทางวัฒนธรรม (Cultural Heritage) เป็นสิ่งที่มีอยู่ในตัวบุคคล ชุมชนและสังคมซึ่งมีคุณค่าโดดเด่นทางด้านประวัติศาสตร์ ศิลปศาสตร์ หรือวิทยาศาสตร์ อาจอยู่ในรูปของมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องได้ (Tangible Cultural Heritage) เช่น สถานที่สำคัญทางศาสนาและประวัติศาสตร์ ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น โบราณสถาน โบราณวัตถุ ภาพวาด อนุเสาวรีย์ และมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ (Intangible Cultural Heritage) เช่น ขนบธรรมเนียม ประเพณี ความเชื่อ แนวการปฏิบัติ สุนทรีภาพ ความเชื่อทางจิตวิญญาณ การแสดงออกทาง

ศิลปะ ภาษาและอื่น ๆ ที่มนุษย์กระทำ ตลอดจนหัตกรรมที่มีการสืบทอดจากรุ่นสู่รุ่นด้วยการสังเกตและลงมือปฏิบัติ เช่น การทอผ้า การทำเครื่องปั้นดินเผา (UNESCO World Heritage Center, 2017; Sanglimsuwan & Seanglimsuwan, 2012) การอนุรักษ์และพัฒนามรดกทางวัฒนธรรมให้คงอยู่ต่อไปเป็นเรื่องสำคัญ เพราะนอกจากจะเป็นความภาคภูมิใจของชุมชนและประเทศแล้ว ยังมีคุณค่าที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาทางด้านประวัติศาสตร์ ศิลปศาสตร์ ชาติพันธุ์วิทยา และมานุษยวิทยา อีกทั้งยังสามารถส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจของชุมชนและประเทศผ่านการท่องเที่ยวอีกด้วย (Sanglimsuwan & Seanglimsuwan, 2012)

กล่าวว่ามรดกทางวัฒนธรรมถูกนำมาเป็นจุดขายเพื่อดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวชาวอเมริกันและยุโรปที่ต่างสนใจที่จะเรียนรู้วัฒนธรรม มรดกทางประวัติศาสตร์ เยี่ยมชมงานสถาปัตยกรรมและสัมผัสวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ของคนในประเทศนั้น โดยเฉพาะประเทศในแถบเอเชียและแอฟริกา รวมถึงซื้อของที่ระลึกที่เป็นงานหัตถกรรมและงานฝีมือที่เกิดจากภูมิปัญญาของคนในประเทศนั้น การท่องเที่ยวในลักษณะดังกล่าวเราเรียกว่าการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ถูกกำหนดขึ้นมาอย่างชัดเจนในการประชุมสภาการโบราณสถานระหว่างประเทศ (International Council on Monuments and Sites: ICOMOS) ที่เมืองออกซ์ฟอร์ด ในปี พ.ศ. 2512 หรือ ค.ศ. 1969 ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมานักวิชาการได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมไว้อย่างหลากหลาย เช่น ไกรฤกษ์ ปิ่นแก้ว (Pinkaeo, 2013) ให้ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมว่าเป็นการศึกษาหาความรู้ในพื้นที่หรือบริเวณที่มีคุณลักษณะที่สำคัญทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม มีการบอกเล่าเรื่องราวในการพัฒนาทางสังคมและมนุษย์ผ่านทางประวัติศาสตร์อันเป็นผลเกี่ยวเนื่องกับวัฒนธรรม องค์ความรู้และการให้คุณค่าของสังคม โดยสถาปัตยกรรมที่มีคุณค่าหรือสภาพแวดล้อมอย่างธรรมชาติ ที่สามารถแสดงออกให้เห็นถึงความสวยงามและประโยชน์ที่ได้รับจากธรรมชาติ สามารถสะท้อนให้เห็นถึงสภาพชีวิต ความเป็นอยู่ของคนในแต่ละยุคสมัยได้เป็นอย่างดี ไม่ว่าจะเป็นสภาพทางเศรษฐกิจ สังคม หรือขนบธรรมเนียมประเพณี

การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวได้รับแรงดลใจหรือสิ่งกระตุ้นให้เดินทางไปยังจุดหมายปลายทางเพื่อสังเกต เรียนรู้ มีประสบการณ์ร่วมและตระหนักในคุณค่าวัฒนธรรมของชุมชน การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจึงเป็นผลิตภัณฑ์ในการสร้างรายได้ให้กับชุมชนและประเทศ โดยปัจจุบันประเทศต่างๆ รวมทั้งประเทศไทย มีนโยบายใช้การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเป็นกลไกสำคัญหนึ่งในกระบวนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ จากการที่นักท่องเที่ยวเดินทางไปยังจุดหมายปลายทางเพื่อเรียนรู้วัฒนธรรมของชุมชน จึงมีผลให้มรดกทางวัฒนธรรมของชุมชนกลายเป็นทรัพยากรที่สำคัญที่ดึงดูดนักท่องเที่ยว โดยมรดกทางวัฒนธรรมที่เป็นทรัพยากรการท่องเที่ยวมีความหลากหลาย ทั้งสิ่งที่จับต้องได้ เช่น สถานที่สำคัญทางศาสนาและประวัติศาสตร์ ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น ฯลฯ และสิ่งที่จับต้องไม่ได้ เช่น ขนบธรรมเนียมประเพณี ค่านิยม วิถีการดำเนินชีวิต ฯลฯ นอกจากนี้ เป็นทั้งของดั้งเดิม เช่น งานแสดงพื้นบ้าน อาหารท้องถิ่น ฯลฯ หรือของร่วมสมัย เช่น ศิลปะร่วมสมัย อาหารผสมผสาน ฯลฯ

อัตลักษณ์ชุมชน เป็นลักษณะเฉพาะทางวัฒนธรรมของชุมชนที่ก่อตัวขึ้นมา ณ ช่วงเวลาใดเวลาหนึ่งนั้น ได้ถูกนำมาใช้เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ทำให้นักท่องเที่ยวสนในที่จะมาท่องเที่ยวในชุมชนนั้น ๆ ก่อให้เกิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนภายใต้ขีดความสามารถของธรรม ชุมชน ขนบธรรมเนียม ประเพณี

วัฒนธรรมและวิถีชีวิต นำไปสู่การพัฒนาด้านต่าง ๆ ให้มีความโดดเด่น น่าสนใจ อันเป็นอัตลักษณ์เฉพาะตัวที่สามารถบ่งบอกความเป็นตัวตนของชุมชน เกิดการพัฒนาควบคู่ไปกับการคำนึงถึงรากเหง้าทางวัฒนธรรม ซึ่งทำให้นักท่องเที่ยวเกิดการจดจำและเกิดความประทับใจ และทำให้แหล่งท่องเที่ยวนั้นมีจุดขายที่ไม่เหมือนใคร (Pongnak, 2557)

ประติมากรรมเป็นศิลปะสาขาหนึ่งที่แสดงออกด้วยการปั้น แกะสลัก หล่อ และการจัดองค์ประกอบความงามอื่นลงบนสื่อต่าง ๆ เช่น ไม้ หิน โลหะ สัมฤทธิ์ เป็นต้น เพื่อให้เกิดรูปทรง 3 มิติ มีความลึกหรือนูน สามารถสื่อถึงสิ่งต่าง ๆ สภาพสังคม วัฒนธรรม รวมถึงจิตใจมนุษย์โดยชิ้นงาน ผ่านการสร้างสรรค์ของประติมากร โดยประติมากรรมเป็นหนึ่งในงานทัศนศิลป์ที่สร้างสีสัน และบรรยากาศให้กับเมือง มีส่วนช่วยสร้างความสุข ความสนุกให้กับชุมชนและนักท่องเที่ยว

งานประติมากรรมยังมีหน้าที่ส่วนหนึ่งในการถ่ายทอดเรื่องราว วัฒนธรรมและสังคม ทั้งยังเป็นแลนด์มาร์คที่โดดเด่น ดึงดูดนักท่องเที่ยวตามมาด้วยเสมอ เช่น อนุสาวรีย์เทพีเสรีภาพ (Statue of Liberty) ตั้งอยู่บนเกาะลิเบอร์ตี้ อ่าวนิวยอร์ก ประเทศสหรัฐอเมริกา เป็นของขวัญเพื่อเตือนให้รำลึกถึงสัมพันธภาพอันดีระหว่างสหรัฐฯและฝรั่งเศส ประติมากรรมทองสัมฤทธิ์เด็กชายยืนปัสสาวะ (Manneken Pis) ที่มีที่มาจากเมื่องครั้งบรัสเซลส์อยู่ในภาวะสงคราม ถูกฝ่ายตรงข้ามนำระเบิดมาวางไว้ที่กำแพงเมือง เด็กชายจูเลียนสกี มาพบสายชนวนระเบิดกำลังติดไฟจังปัสสาวะรดเพื่อดับชนวน ทำให้ป้องกันเมืองไว้ได้ ชาวเมืองจึงสร้างรูปหล่อไว้เพื่อระลึกถึงความกล้าหาญ ผลงานนี้ได้กลายเป็นสถานที่ท่องเที่ยวยอดนิยมแห่งหนึ่งของเมืองด้วย ประติมากรรมเมอร์ไลออน (Merlion) ประติมากรรมรูปสัตว์ประหลาด มีหัวเป็นสิงโต ร่างเป็นปลา ยืนอยู่บนยอดคลื่น ออกแบบผสมผสานเรื่องราวตำนานกับความจริงเข้าไว้ด้วยกัน เป็นแลนด์มาร์คที่มีชื่อเสียงของประเทศสิงคโปร์

โครงการศึกษาและสร้างต้นแบบงานประติมากรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเป็นการศึกษาวิจัยภายใต้โครงการบริการวิชาการ “โครงการเพิ่มศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวทางศิลปะและวัฒนธรรมเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการท่องเที่ยว” (ด้านอนุรักษ์ศิลปะและวัฒนธรรม) โดยบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร เป็นการบูรณาการการศึกษาค้นหาองค์ความรู้มรดกทางวัฒนธรรมที่เป็นอัตลักษณ์ของชุมชน ออกแบบและถ่ายทอดออกมาเป็นต้นแบบงานประติมากรรมเพื่อสร้างจุดท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมสำหรับดึงดูดนักท่องเที่ยว ต่อยอดทุนทางวัฒนธรรมของชุมชน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อค้นหามรดกทางวัฒนธรรมที่เป็นอัตลักษณ์ของชุมชนปะโค จังหวัดหนองคาย
2. เพื่อศึกษาความต้องการต้นแบบงานประติมากรรมโดยใช้อัตลักษณ์ของชุมชนปะโค จังหวัดหนองคาย
3. เพื่อออกแบบและสร้างต้นแบบงานประติมากรรมที่เป็นอัตลักษณ์ของชุมชนปะโค จังหวัดหนองคาย

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาและสร้างต้นแบบงานประติมากรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ชุมชนบ้านปะโค อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ เครื่องมือวิจัยที่ใช้ ได้แก่การสำรวจพื้นที่ การสัมภาษณ์ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การประชุมกลุ่ม และการศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง ระยะเวลาดำเนินการระหว่างวันที่ 1 ธันวาคม 2560 - 26 มิถุนายน 2561

ขั้นตอนการดำเนินงานผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้อง เพื่อเลือกพื้นที่ที่มีต้นทุนทางมรดกทางวัฒนธรรมที่มีความน่าสนใจรวมถึงเป็นชุมชนที่มีศักยภาพในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม จากนั้นลงสำรวจพื้นที่ จัดการประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ ชาวบ้าน ผู้ประกอบการภาคเอกชน รวมทั้งปราชญ์ชาวบ้าน โดยเริ่มจากการอบรมถ่ายทอดความรู้เรื่องการสร้างมูลค่าเพิ่มจากมรดกทางวัฒนธรรมและการสร้างสรรค์งานศิลปะจากมรดกทางวัฒนธรรม การแลกเปลี่ยนเรียนรู้มรดกทางวัฒนธรรมของชุมชน ประชุมกลุ่มร่วมกันเพื่อค้นหาอัตลักษณ์ของชุมชน จากนั้นศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์ปราชญ์ชาวบ้านและเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้อง นำข้อมูลที่ได้มาออกแบบและสร้างต้นแบบงานประติมากรรม โดยได้นำร่างต้นแบบงานประติมากรรมไปนำเสนอต่อชุมชนครั้งเพื่อสร้างความเข้าใจที่ตรงกัน จากนั้นกลับมาสร้างต้นแบบงานประติมากรรมและส่งมอบให้กับชุมชนเมื่อวันที่ 26 มิถุนายน 2561

ผลการศึกษา

มรดกทางวัฒนธรรมที่เป็นอัตลักษณ์ของชุมชนปะโค จังหวัดหนองคาย

บ้านปะโค เป็นชุมชนที่ตั้งอยู่ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย เดิมชื่อเมืองพระโค มีประวัติความเป็นมายาวนานกว่า 300 ปี มีแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น ทั้งโบราณสถานสำคัญ ได้แก่ วัดพระธาตุบุซึ่งมีพระธาตุโพจิกเวียงงัว บรรจุพระธาตุเขี้ยวฝาง (พระทันตธาตุ) ตามตำนานพระอุรังคธาตุ ปัจจุบันกรมศิลปากรขึ้นทะเบียนเป็นโบราณสถานแล้ว และวัดอุดมสรรพผล (วัดใหญ่) ซึ่งเป็นวัดเก่าแก่ของชุมชน นอกจากนี้บริเวณหน้าวัดนี้มีท่าน้ำที่เชื่อว่าเป็นท่าน้ำในตำนานพื้นบ้านเรื่อง “อุสาบารส” นิทานปรัมปราในพงศาวดารล้านช้าง ซึ่งเป็นความภาคภูมิใจของคนในชุมชนที่ถ่ายทอดออกมาในรูปของการแสดงพื้นบ้าน นอกจากนี้ชุมชนบ้านปะโคยังมีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่สำคัญ คือ “วังบัวแดง” มีกิจกรรมการชมบัวด้วยเรือพาย รวมถึงกิจกรรมการจดทะเบียนสมรสทางน้ำ นอกจากนี้บ้านปะโคยังมีพื้นที่ที่ติดแม่น้ำโขงเป็นจุดชมพระอาทิตย์ตกที่สวยงามที่สุดแห่งหนึ่ง มีรายละเอียดดังนี้

1. วัดพระธาตุบุ ตั้งอยู่บ้านโคกป่าผาง ตำบลปะโค อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย พบแหล่งอารยธรรมสมัยพุทธกาล มีพระธาตุสำคัญคือพระธาตุโพนจิกเวียงงัว และพระธาตุบุ
   - พระธาตุโพนจิกเวียงงัว เป็นพระธาตุเก่าแก่ซึ่งสันนิฐานว่าเป็นที่ประดิษฐานของพระบรมสารีริกธาตุส่วนของพระอุรังคธาตุ เป็น 1 ใน 5 พระธาตุบริวารของพระธาตุพนม ซึ่งประกอบด้วย พระธาตุโพนจิกเวียงงัว พระธาตุหล้าหนอง พระธาตุบังพวน พระธาตุทรายฟอง และพระธาตุหอผ้าหอแพร ปัจจุบันสำนักศิลปากรที่ 8 จังหวัดขอนแก่นได้เข้ามาศึกษาวิจัยและได้ขึ้นทะเบียนเป็นโบราณสถานแล้ว

The New Viridian Journal of Arts, Humanities and Social Sciences
ISSN 2773 - 8787

- พระธาตุบุ เป็นพระธาตุที่เก่าแก่ขนาดไม่ใหญ่นักซึ่งสร้างครอบหลุม ซึ่งตามตำนานเชื่อว่าหลุมนี้เป็นทางขึ้น-ลงของพญานาคที่แปลงกายเป็นมนุษย์มาฟังเทศน์ฟังธรรม จึงสร้างพระธาตุบุครอบไว้ไม่ให้พญานาคขึ้นมาได้

2. วัดอุดมสรรพผล (วัดใหญ่) ตำบลปะโค อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย มีโบราณสถานที่สำคัญ ดังนี้
   - สิม(โบสถ์) วัดใหญ่ เป็นโบสถ์ที่สร้างด้วยหลังคาไม้ที่เก่าแก่และสวยงาม ศิลปะแบบล้านช้าง ภายในประดิษฐานหลวงพ่อพระใหญ่ พระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์ของคนในชุมชนบ้านปะโค
   - สถูปโบราณที่ยังไม่ทราบที่มา แต่ทุกครั้งที่ชุมชนจะกระทำการใดๆ หรือมีการจัดกิจกรรมใดๆ ก็จะต้องมาทำการบวงสรวงที่สถูปนี้ทุกครั้ง
   - พระพุทธรูปปางนาคปรกที่มีรูปแบบคล้ายพระพุทธรูปสมัยขอม ฐานพระพุทธรูปมีลักษณะคล้ายภาษาลาวแต่ยังไม่มีการแปลออกมาว่ากล่าวถึงอะไร
3. ท่าน้ำในตำนานอุสาบารส บริเวณด้านหน้าวัดอุดมสรรพผลติดริมน้ำ มีท่าน้ำเล็กๆ ที่เชื่อกันว่าเป็นท่าน้ำในตำนานพื้นบ้านเรื่องอุสาบารส ซึ่งปรากฏในพงศาวดารล้านช้าง โดยสันนิษฐานว่าจุดนี้เคยเป็นอาณาเขตเมืองพระโคของท้าวบารส ซึ่งนางอุสาใช้มาลัยเสี่ยงทายลอยน้ำมาจากเมืองพาน และท้าวบารสเก็บมาลัยได้บริเวณท่าน้ำแห่งนี้
4. วังบัวแดง แหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่สำคัญซึ่งได้ทำพิธีเปิดเป็นแหล่งท่องเที่ยวอย่างเป็นทางการเมื่อเดือนธันวาคม พ.ศ. 2560 มีกิจกรรมสำคัญคือการพายเรือชมบัวแดงและการจดทะเบียนสมรสทางน้ำ

ความต้องการต้นแบบงานประติมากรรมโดยใช้อัตลักษณ์ของชุมชนปะโค จังหวัดหนองคาย

การศึกษาความต้องการต้นแบบงานประติมากรรมโดยใช้อัตลักษณ์ของชุมชน มีกระบวนการดำเนินงาน ดังต่อไปนี้

1. ถ่ายทอดองค์ความรู้ และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เรื่องการสร้างงานประติมากรรมจากมรดกทางวัฒนธรรมสู่จุดท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม
2. นำเสนอร่างต้นแบบงานประติมากรรมที่ผู้วิจัยได้ออกแบบขึ้นจากผลการสำรวจในพื้นที่และการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ภาครัฐที่เกี่ยวข้อง
3. ผู้วิจัย ผู้นำชุมชน ปราชญ์ชาวบ้าน ผู้ประกอบการ เจ้าหน้าที่ภาครัฐ และชาวบ้านในชุมชน ประชุมกลุ่ม หาความต้องการต้นแบบงานประติมากรรมจากมรดกทางวัฒนธรรมโดยใช้อัตลักษณ์ของชุมชน เพื่อนำมาสร้างต้นแบบงานประติมากรรมและร่วมกำหนดสถานที่ติดตั้ง
4. สัมภาษณ์เพิ่มเติมจากเจ้าหน้าที่ของรัฐและปราชญ์ชาวบ้าน รวมทั้งศึกษาข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยลงพื้นที่ชุมชนบ้านปะโคเมื่อวันที่ 25 มีนาคม 2561 เพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้และแลกเปลี่ยนเรียนรู้เรื่องการสร้างงานประติมากรรมจากมรดกทางวัฒนธรรมสู่จุดท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม โดยมีกิจกรรมการบรรยายและอภิปรายร่วมกับชุมชนในประเด็นต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

- การบรรยาย เรื่อง งานประติมากรรม ประเภท และการนำไปใช้ประโยชน์
- การบรรยายตัวอย่างงานประติมากรรมที่เป็นจุดท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมทั้งในและต่างประเทศ
- การนำเสนอร่างต้นแบบงานประติมากรรมที่คณะผู้วิจัยออกแบบจากการสำรวจพื้นที่ในระยะแรก
- การอภิปราย ระดมความคิดเห็นเพื่อหาความต้องการต้นแบบงานประติมากรรมจากมรดกทางวัฒนธรรมที่เป็นอัตลักษณ์ของชุมชน และสถานที่ติดตั้ง

ภายหลังจากการถ่ายทอดองค์ความรู้ทางด้านงานประติมากรรม ผู้เข้าร่วมอบรมรู้จักงานประติมากรรมประเภทต่าง ๆ โดยเฉพาะงานประติมากรรมนูนสูง นูนต่ำ และลอยตัว รวมถึงเข้าใจถึงการนำผลงานประติมากรรมประเภทต่าง ๆ เหล่านั้นไปใช้ประโยชน์ เมื่อยกตัวอย่างงานประติมากรรมที่เป็นจุดท่องเที่ยวสำคัญทั้งในและต่างประเทศ ผู้เข้าร่วมอบรมเริ่มมองเห็นภาพและสามารถคิดตามได้ เมื่อเปิดโอกาสให้อภิปรายผู้เข้าอบรมมีความเห็นไปในทิศทางเดียวกันคือ การสร้างงานประติมากรรมจากท่าน้ำที่เชื่อกันว่าเป็นท่าน้ำในตำนานอุสาบารส ซึ่งเป็นอัตลักษณ์และเป็นความภาคภูมิใจของคนในชุมชนมีการแสดงพื้นบ้าน และเพลงที่แต่งขึ้นเพื่อการแสดงโดยเฉพาะ

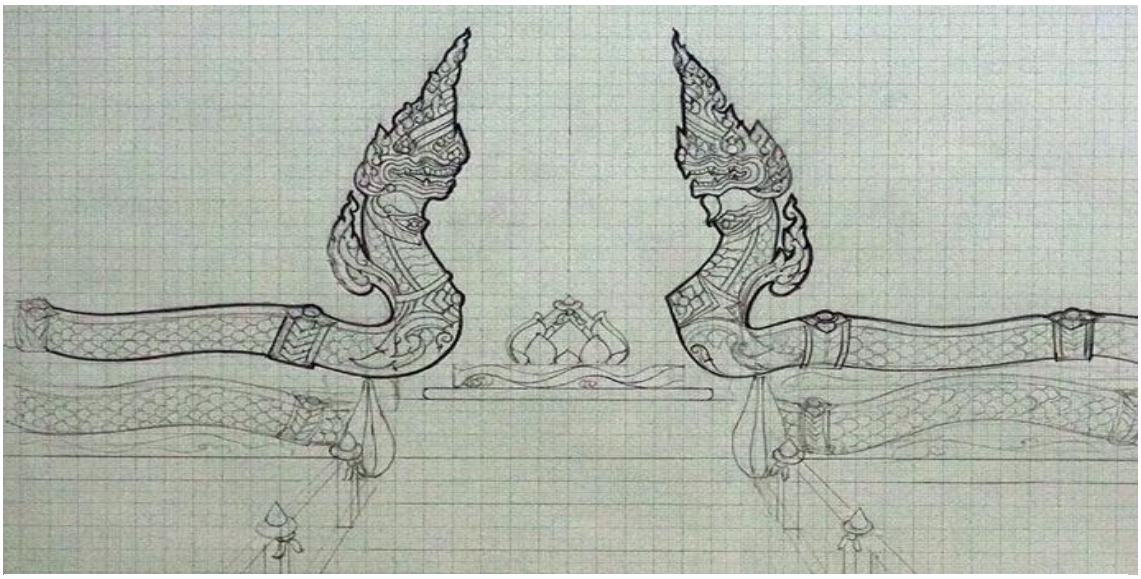
ตามตำนานอุสาบารสที่เกี่ยวข้องกับท่าน้ำแห่งนี้ กล่าวว่า นางอุสาได้ลอยมาลัยเสี่ยงรักมาตามลำน้ำ และท้าวบารสเก็บมาลัยนั้นได้ ณ ท่าน้ำแห่งนี้ โดยท้าวบารสได้เดินทางไปตามหาเจ้าของมาลัยและพบกับนางอุสา ตำนานโศกนาฏกรรมความรักอุสาบารสจึงบังเกิดขึ้น อย่างไรก็ตามพื้นที่ท่าน้ำดังกล่าวที่เชื่อว่าเป็นท่าน้ำในตำนานนั้น ไม่มีสัญลักษณ์ที่แสดงความเป็นมาของตำนานดังเช่นสถานที่อื่นๆ ที่ปรากฏในตำนานเรื่องเดียวกัน เช่น หอนางอุสาและคอกม้าท้าวบารส ที่ภูพระบาท จังหวัดอุดรธานี ชุมชนจึงมีความต้องการที่จะสร้างสัญลักษณ์ที่สำคัญนี้เพื่อเป็นศูนย์รวมของชุมชนในงานบุญงานประเพณีต่าง ๆ เช่น งานลอยกระทง ซึ่งสามารถใช้ประโยชน์จากท่าน้ำแห่งนี้ได้ นอกจากนี้จะยังเป็นจุดท่องเที่ยวที่สำคัญอีกจุดหนึ่งของชุมชน

นอกจากนี้ชุมชนต้องการให้มีการบูรณาการความเชื่อเรื่องพญานาคซึ่งเป็นความเชื่อของคนในชุมชนและชาวบ้านในจังหวัดทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือ รวมทั้งวังบัวแดงและองค์พระใหญ่ซึ่งเป็นอัตลักษณ์ของชุมชนรวมอยู่ในท่าน้ำแห่งนี้ด้วย ผู้วิจัยจึงเริ่มร่างแบบ “ท่าน้ำอุสาบารส” ที่ประกอบไปด้วยพวงมาลัยเป็นสัญลักษณ์แสดงถึงตำนานอุสาบารส องค์พระใหญ่จำลอง ดอกบัวสีแดงแสดงถึงวังบัวแดง และพญานาคตามความเชื่อของคนในชุมชน เมื่อได้ข้อสรุปความต้องการต้นแบบงานประติมากรรม “ลานอุสาบารส” จากชุมชนแล้ว จึงร่วมกันอภิปรายถึงความเป็นไปได้ในการติดตั้งงาน โดยชุมชนมีความเห็นว่าบริเวณท่าน้ำหน้าวัดอุดมสรรพผล ซึ่งเชื่อว่าเป็นท่าน้ำในตำนานพื้นบ้านเรื่องอุสาบารสมีความเหมาะสมที่จะสร้าง “ลานอุสาบารส” เพื่อเป็นจุดท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่เป็นอัตลักษณ์ของชุมชน

The New Viridian Journal of Arts, Humanities and Social Sciences
ISSN 2773 - 8787

ต้นแบบงานประติมากรรม “ลานอุสาบารส” อัตลักษณ์ของชุมชนบ้านปะโค จังหวัดหนองคาย

ต้นแบบงานประติมากรรม “ลานอุสาบารส” อัตลักษณ์ของชุมชนบ้านปะโค จังหวัดหนองคาย มีแนวคิดบูรณาการตำนานอุสาบารส ความเชื่อเรื่องของพญานาคของชาวลำน้ำโขง หลวงพ่อพระใหญ่ พระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์คู่บ้านปะโค และบึงบัวแดง แหล่งท่องเที่ยวสำคัญของชุมชน โดย “ลานอุสาบารส” ประกอบขึ้นด้วยบัวแดงขนาดใหญ่ตรงกลางลาน บนยอดของดอกบัวมีพวงมาลัยและหลวงพ่อพระใหญ่จำลองจากพระประธานในโบสถ์วัดอุดมสรรพผลซึ่งเป็น พระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์ของชุมชน โดยพวงมาลัยเป็นสัญลักษณ์แสดงถึงตำนานอุสาบารสที่นางอุสาลอยมาลัยเสี่ยงรักมาและท้าวบารสเก็บได้ที่ท่าน้ำนี้ รอบๆ ของลานมีพญานาคสีขาว 2 ตนล้อมอยู่ ซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของพญานาคริมฝั่งโขง แสดงออกถึงคู่รักที่โอบล้อมบัวแดง ฐานพญานาคด้านในมีรูปปั้นนูนต่ำเล่าเรื่องราวตำนานอุสาบารส “ลานอุสาบารส” เป็นสัญลักษณ์เพื่อรำลึกถึงตำนานรักแท้ระหว่างนางอุสากับท้าวบารส อาจใช้เป็นที่อธิษฐานขอพรจากหลวงพ่อพระใหญ่โดยเฉพาะเรื่องความรักด้วยมาลัยและนำไปลอยน้ำโขงให้พญานาครับรู้

ตัวอย่างสเกตต้นแบบลานอุสาบารส

เมื่อได้ร่างสเกตที่ชุมชนเห็นชอบแล้ว นำไปสร้างแบบกราฟิค 3 มิติทำสีเสมือนจริง ด้วยโปรแกรม AUTODESK MAYA และออกแบบภูมิทัศน์ ซึ่งการสร้างแบบกราฟิค 3 มิติจะช่วยให้ชุมชนเห็นภาพผลงานจากมุมมองต่าง ๆ ชัดเจนขึ้น โดยผู้วิจัยได้ลงพื้นที่เพื่อนำเสนอร่างต้นแบบลานอุสาบารสพร้อมภูมิทัศน์ที่สร้างด้วยโปรแกรมกราฟิค 3 มิติ ในครั้งนี้มีโอกาสได้ร่วมอภิปรายกับเจ้าหน้าที่หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชนระดับจังหวัด เช่นประชารัฐ หอการค้าจังหวัด และปราชญ์ชาวบ้าน สมาชิกกลุ่มแม่บ้านและตัวแทนชุมชน ซึ่งผลการอภิปรายชอบและต้องการผลักดันให้ “ลานอุสาบารส” เกิดขึ้นได้จริง โดยมีการอภิปรายถึงสถานที่ติดตั้งอื่น เนื่องจากลานหน้าวัดอุดมสรรพผลอาจคับแคบไม่เพียงพอต่อการรองรับนักท่องเที่ยว โดยมีความเห็นให้ติดตั้ง ณ เส้นทางจักรยานริมแม่น้ำ ทั้งนี้จะต้องศึกษาความเป็นไปได้อีกครั้ง

ตัวอย่างต้นแบบลานอุสาบารสแบบกราฟิค 3 มิติ

ข้อมูลเชิงสัญลักษณ์ที่นำไปสู่รูปทรงของงานประติมากรรมต้นแบบ ประกอบด้วย

1. ดอกบัวแดง ได้ความคิดมาจาก สถานที่ “บึงบัวแดง” ที่มีความสวยงามตามฤดูกาลที่เบ่งบานใช้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวและถ่ายรูปเพื่อใช้ในงานแต่งงานของคู่รัก จึงได้นำดอกบัวแดงมาใช้เป็นสัญลักษณ์เพื่อสื่อถึงความรัก

2. หลวงพ่อพระใหญ่จำลอง วางอยู่บนดอกบัวแดง ให้ไว้สำหรับผู้คนที่มาการสักการะกราบไหว้เพื่อขอให้ชีวิตคู่ครองรักกันสมหวังตามที่ใจปรารถนา

3. พวงมาลัยรูปพญานาค ตั้งอยู่บนดอกบัวแดงตรงใต้ฐานหลวงพ่อพระใหญ่เป็นสื่อรักตามตำนานของนางอุสาที่ร้อยขึ้นเองและอธิษฐานเสี่ยงเรื่องคู่ครองลอยลงบนแม่น้ำโขงจากภูพระบาทลงมาถึงท่าน้ำที่ท้าวบารสกำลังจะขึ้นเป็นกษัตรย์(ในอนาคต) และท้าวบารสเก็บพวงมาลัยเสี่ยงทายนี้ได้และได้ออกตามหานางอุสาจนพบ

4. พญานาคคู่ เมื่อทุกคู่ได้อธิษฐานตามใจหวังแล้วก็จะนำพวงมาลัยผ่านที่ลานพญานาคคู่ตรงระหว่างเศียรพญานาค (พญานาคสีขาวองค์หนึ่งเป็นเพศผู้อีกองค์หนึ่งเป็นเพศเมีย) เพื่อให้ท่านเป็นสักขีพยานในการอธิษฐานในครั้งนี้ ตามความเชื่อของชาวอีสานริมแม่น้ำโขงจะมีพญานาคเป็นสิ่งสักสิทธิ์คู่บ้านคู่เมืองที่คอยคุ้มครองชาวบ้านมาตลอด และเชื่อว่าท่านจะให้พรและความสำเร็จสมตามความปรารถนาในการอธิษฐานเรื่องคู่ครองเสร็จแล้วก็นำพวงมาลัยเดินผ่านเศียรพญานาคด้วยจิตอันเคารพแล้วนำไปลอยลงแม่น้ำโขงจึงจะสมหวังทุกดังที่ปรารถนา

5. ลานพญานาคคู่ประครองรัก ในการอธิษฐานจิตเสี่ยงทายในเรื่องของความรักกับหลวงพ่อพระใหญ่ตั้งอยู่บนดอกบัวแดงตรงใต้ฐานหลวงพ่อพระใหญ่มีพวงมาลัยรูปพญานาค ลานขนาดใหญ่นี้ถูกล้อมรั้วด้วยลำตัวพญานาคทั้งสองสื่อถึงความอบอุ่น ภายในลานนี้จะใช้จัดกิจกรรมเพื่อเผยแพร่ทางพุทธศาสนา กิจกรรมเพื่อเผยแพร่ทางด้านศิลปวัฒนธรรมของชาวปะโค จ.หนองคาย การออกร้านในงานต่างๆเพื่อนำเสนอผลิตภัณฑ์ของชุมชน ฯลฯ

The New Viridian Journal of Arts, Humanities and Social Sciences
ISSN 2773 - 8787

ต้นแบบงานประติมากรรม “ลานอุสาบารส”

การส่งมอบต้นแบบงานประติมากรรมลานอุสาบารสให้แก่ชุมชน ในวันที่ 26 มิถุนายน 2561 โดยมีผู้ว่าราชการจังหวัดมาเป็นประธานในพิธี

การประชุมเผยแพร่ผลงานและการส่งมอบผลงานต้นแบบงานประติมากรรม

การประชุมนำเสนอและเผยแพร่ผลงานและการส่งมอบผลงานต้นแบบงานประติมากรรม “ลานอุสาบารส” ชุมชนบปะโค จังหวัดหนองคาย จัดขึ้นในวันที่ 26 มิถุนายน 2561 เวลา 8.30 – 12.00 น ณ. ห้องประชุมนาคารา 3 โรงแรมรอยัลนาคารา จังหวัดหนองคาย โดยมีผู้ว่าราชการจังหวัดมาเป็นประธานในพิธี ร่วมด้วยเจ้าหน้าที่จากภาครัฐและเอกชน รวมทั้งชาวบ้านในชุมชนปะโค และชุมชนต่าง ๆ ในจังหวัดมาร่วมงาน ซึ่งภายในงานผู้วิจัยยังได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันกับหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และชาวบ้านจากชุมชนต่าง ๆ ทั้งนี้มีประเด็นหลักที่อภิปรายร่วมกันคือสถานที่ในการติดตั้งงานหากมีการสร้าง “ลานอุสาบารส” ขึ้นจริง จำเป็นต้องศึกษาความเป็นไปได้ในการรองรับการท่องเที่ยว ชุมชนมีความคิดขยายผลเส้นทางท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงความเชื่อเรื่องพญานาคจาก “ลานอุสาบารส” ไปยังพญานาคในตำนานอุรังคธาตุ และการไหว้พระธาตุสำคัญ 3 พระธาตุของจังหวัดหนองคาย คือ พระธาตุโพนจิกเวียงงัววัดพระธาตุบุ พระธาตุบังพวน และพระธาตุหล้าหนอง แนวคิดเส้นทางท่องเที่ยวสำคัญขึ้น คือ เส้นทางท่องเที่ยวทางพุทธศาสนา ตามรอยพญานาคในตำนานอุรังคธาตุไหว้ 3 พระธาตุศักดิ์สิทธ์ และเส้นทางสายโรแมนติก เชื่อมต่อกับเส้นทางโรแมนติกทะเลบัวแดง โดยสามารถขอพรเรื่องความรักกับหลวงพ่อพระใหญ่ และลอยมาลัยให้พญานาครับรู้ แล้วจึงท่องเที่ยววังบัวแดง และชมพระอาทิตย์ตกดินริมแม่น้ำโขง

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาและสร้างต้นแบบงานประติมากรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ชุมชนบ้านปะโค อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ค้นหามรดกทางวัฒนธรรมที่เป็นอัตลักษณ์ของชุมชนปะโค จังหวัดหนองคาย 2. ศึกษาความต้องการต้นแบบงานประติมากรรมโดยใช้อัตลักษณ์ของชุมชนปะโค จังหวัดหนองคาย 3. ออกแบบและสร้างต้นแบบงานประติมากรรมที่เป็นอัตลักษณ์ของชุมชนปะโค จังหวัดหนองคาย เก็บข้อมูลโดยการสำรวจพื้นที่ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การประชุมกลุ่ม และการสัมภาษณ์ผู้นำชุมชน เจ้าหน้าที่ของรัฐ เอกชน ปราชญ์ชาวบ้าน และชาวบ้านในชุมชน รวมทั้งการศึกษาข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง

ผลการศึกษาพบว่าชุมชนบ้านปะโคมีมรดกทางวัฒนธรรมที่เป็นอัตลักษณ์ทั้งด้านโบราณสถานโบราณวัตถุ ตำนาน ความเชื่อและแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ มีหลวงพ่อพระใหญ่ วัดอุดมสรรพผล ท่าน้ำซึ่งเชื่อว่าอยู่ในตำนานอุสาบารส ความเชื่อเรื่องของพญานาค และแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติวังบัวแดง ชุมชนมีความต้องการต้นแบบงานประติมากรรม “ลานอุสาบารส” ที่มีแนวคิดบูรณาการตำนาน ความเชื่อ แหล่งท่องเที่ยวสำคัญของชุมชนมาร้อยเรียงเป็นเรื่องราวที่เป็นอัตลักษณ์ของชุมชน เพื่อใช้เป็นลานกิจกรรมและเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

ผู้วิจัยนำข้อมูลความต้องการมาออกแบบต้นแบบงานประติมากรรม “ลานอุสาบารส” ซึ่งประกอบด้วยดอกบัวแดงตรงกลางลาน ได้ความคิดมาจาก สถานที่ “บึงบัวแดง” ที่มีความสวยงามตามฤดูกาลที่เบ่งบานใช้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวและถ่ายรูปเพื่อใช้ในงานแต่งงานของคู่รัก จึงได้นำดอกบัวแดงมาใช้เป็นสัญลักษณ์เพื่อสื่อถึงความรัก หลวงพ่อพระใหญ่จำลอง วางอยู่บนดอกบัวแดง ให้ไว้สำหรับผู้คนที่มาการสักการะกราบไหว้เพื่อขอให้ชีวิตคู่ครองรักกันสมหวังตามที่ใจปรารถนา พวงมาลัยรูปพญานาค ตั้งอยู่บนดอกบัวแดงตรงใต้

The New Viridian Journal of Arts, Humanities and Social Sciences
ISSN 2773 - 8787

ฐานหลวงพ่อพระใหญ่เป็นสื่อรักตามตำนานของนางอุสาที่ร้อยขึ้นเองและอธิษฐานเสี่ยงเรื่องคู่ครองลอยลงบนแม่น้ำโขงจากภูพระบาทลงมาถึงท่าน้ำแห่งนี้ พญานาคคู่ ตามความเชื่อของชาวอีสานริมแม่น้ำโขงจะมีพญานาคเป็นสิ่งสักสิทธิ์คู่บ้านคู่เมืองที่คอยคุ้มครองชาวบ้านมาตลอด และเชื่อว่าท่านจะให้พรและความสำเร็จสมตามความปรารถนาในการอธิษฐานเรื่องคู่ครองเสร็จแล้วก็นำพวงมาลัยเดินผ่านเศียรพญานาคด้วยจิตอันเคารพแล้วนำไปลอยลงแม่น้ำโขงจึงจะสมหวังทุกดังที่ปรารถนา ลานพญานาคคู่ประครองรักเป็นลานขนาดใหญ่ล้อมรั้วด้วยลำตัวพญานาคทั้งสองสื่อถึงความอบอุ่น ภายในลานนี้จะใช้จัดกิจกรรมเพื่อเผยแพร่ทางพุทธศาสนา กิจกรรมเพื่อเผยแพร่ทางด้านศิลปวัฒนธรรมและเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่เป็นอัตลักษณ์ของชุมชนปะโค จ.หนองคาย

ผู้วิจัยยังพบว่าการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือของชุมชนจากโครงการศึกษาและสร้างต้นแบบงานประติมากรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ชุมชนบ้านปะโค อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย ผู้วิจัยพบว่าชุมชนคือแหล่งความรู้ด้านมรดกทางวัฒนธรรมที่สำคัญ เมื่อผู้วิจัยนำความรู้เชิงวิชาการด้านงานประติมากรรมมาถ่ายทอดให้แก่ชุมชน ชุมชนสามารถนำองค์ความรู้มาต่อยอดเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมได้ โดยชุมชนยังมีความคิดสร้างสรรค์กิจกรรมความเชื่อมโยงจากต้นแบบงานประติมากรรม “ลานอุสาบารส” เช่นการอธิษฐานขอพรเรื่องความรักจากหลวงพ่อและนำมาลัยไปลอยในแม่น้ำโขง การต่อยอดเส้นทางท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงลานอุสาบารสไปยังแหล่งท่องเที่ยวสำคัญของชุมชน เช่น เส้นทางท่องเที่ยวทางพุทธศาสนาตามรอยพญานาคในตำนานอุรังคธาตุ ไหว้ 3 พระธาตุศักดิ์สิทธ์ และเส้นทางสายโรแมนติกไปยังวังบัวแดง

ปัญหา/อุปสรรค

ปัญหาสำคัญของการดำเนินงานโครงการศึกษาและออกแบบต้นแบบงานประติมากรรมจากมรดกทางวัฒนธรรมของชุมชน เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ชุมชนบ้านปะโค จังหวัดหนองคาย คือระยะเวลาในการดำเนินงานโครงการ เนื่องจากคณะผู้วิจัยมีระยะเวลาในการดำเนินงานเพียง 3 เดือนหลังจากการศึกษาความต้องการของชุมชน เมื่อวันที่ 25 มีนาคม 2561 ซึ่งขั้นตอนในการสร้างต้นแบบงานประติมากรรมต้องอาศัยระยะเวลา ตั้งแต่การร่างต้นแบบ การขึ้นรูป การทำพิมพ์ การหล่อและการปรับแต่งผลงาน โดยเมื่อมีระยะเวลาที่จำกัดทางผู้วิจัยจึงจำเป็นต้องดำเนินการศึกษาข้อมูลควบคู่ไปกับการขึ้นรูป ซึ่งปรับแก้ไขให้ถูกต้องเหมาะสม ตรงกับความต้องการของชุมชน แต่เมื่อทำพิมพ์แล้วไม่สามารถแก้ไขงานได้อีก

ข้อเสนอแนะ

จากการดำเนินงานโครงการศึกษาและออกแบบต้นแบบงานประติมากรรมจากมรดกทางวัฒนธรรมของชุมชน เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ชุมชนบ้านปะโค จังหวัดหนองคาย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ควรผลักดันให้ “ลานอุสาบารส” เกิดขึ้นจริง โดยผู้นำชุมชนอาจนำรายงานและผลการดำเนินการจากโครงการนี้เสนอจังหวัดหนองคาย เพื่อของบประมาณในการจัดสร้าง ซึ่งหากสร้างได้จริงจะเป็นจุดท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่เป็นอัตลักษณ์ของชุมชน อันนำมาซึ่งการเสริมสร้างรายได้ให้กับคนในชุมชน

2. สามารถนำรูปแบบการศึกษาและสร้างต้นแบบงานประติมากรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ชุมชนบ้านปะโค อำเภอเมือง จังหวัดหนองคายไปประยุกต์ใช้กับพื้นที่อื่นได้

References

UNESCO World Heritage Center. (2017). **Convention Concerning the Protection of the World Cultural and Natural Heritage.** [Online]. Retrieved May 16, 2018 from https://whc.unesco. org/en/convention/

Sanglimsuwan, Kanjana & Seanglimsuwan, S. (2012). Sustainable Cultural Heritage Tourism. (การท่องเที่ยวเชิงมรดกทางวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน) **Executive journal,** 32(4): 139-146.

Pathomkanjana, Chaichan & Sungraksa, N. (2015). Guidelines for the Promotion of Cultural Tourism Participation of Community Bangluang, Banglen District, Nakhon Pathom Province (แนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วมของชุมชนตลาดบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม). **Academic Services Journal Prince of Songkla University,** 26(1): 118-129.

Ratanasuwongchai, Nuchnard (2011). Cultural Tourism Development Strategies (กลยุทธการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม)**. Manutsayasat Wichakan Journal**, 18(1): 31-50. [Online]. Retrieved June 20, 2018 from https://www.tci-thaijo.org/index.php/abc/article/view/54197/44987

Pongnak, Intira. (2014). **The Community Identity of the Ancient Town of U-Thong, Suphanburi Province (อัตลักษณ์ชุมชนเมืองโบราณอู่ทองเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจังหวัดสุพรรณบุรี).** Master's Dissertation, Chulalongkorn University.

Pinkaeo, Krairoek. (2013)**. Cultural Attraction (แหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม).** [Online]. Retrieved June 18, 2019 from http://tourism-dan1.blogspot.com/2013/06/blog-post.html